



SPRAVODAJ

OBCE UHORSKÁ VES

ROČNÍK XXIII

SEPTEMBER

ROK 2023

NESKORÁ JESEŇ

Milan Rúfus

Po prstoch sa kradne dáždič tichý.
Súka nebo tenké plavidlá.
Vyzlečená vetrom z dávnej pýchy,
ošumela jeseň márnivá.

Do kaľúz jak vetechý popoľ leta
zosypala listy hrdých krás.
O päť vrškov hlavou podopretá,
trpezlivo čaká na svoj čas.

Hotová tú slávu chvíľou každou
oželiť jak ľúboť nevernú.
Chríplym hlasom padajúcich dažďov,
pesničku si spievať večernú!

A na lúke na zhorených trávach,
zahulákal kviek čierny zbor.
Sedí hmľa jak sliepka popoľavá
na krdlíku učupených hôr.

Mokrou dlaňou hladiac pusté brehy,
z polospánku riečka hovorí:
Sniežik príd! A plný múdrej nehy
zakry stud tej nahej pokory.

Vážení spoluobčania,

verím, že ste prežili krásne leto a prežili ste pekné dovolenkové chvíle so svojimi blízkymi, oddýchli si a načerpali nové sily. Úroda v záhradách a na poliach vás hádam potešila, keďže ste vynaložili veľa úsilia, aby tomu tak bolo.

Čaká nás náročná jeseň, čakajú nás voľby do národnej rady, čakajú nás nové výzvy do ktorých sa chceme zapojiť a preto sme ani my na obecnom úrade neoddychovali, ale poctivo pracovali na ich príprave. Na základe vyhlásenej výzvy MAS Horný Liptov podáme žiadosť na rekonštrukciu miestnej komunikácie, ktorá je vo vlastníctve obce. Víťazný uchádzač firma Servis pre pozemné komunikácie Martin vyhral verejnú súťaž so sumou 39 882,14€. Ak budeme úspešní s našou žiadosťou, tak nám vyhlasovateľ výzvy preplatí celú sumu. Podobným spôsobom sme chceli riešiť aj chodník na novej ulici, ale tam obec nie je vlastníkom parciel pod telesom chodníka a tak sme nemohli žiadať externé prostriedky na jeho rekonštrukciu.

Z tohto dôvodu by sme boli radi, keby vlastníci parciel pod miestnou komunikáciou a chodníkom darovali uvedené parcely obci, aby sme mohli pristúpiť k požadovaným rekonštrukciám.

Boli by sme radi, keby výzvy boli vyhlásené na vyššiu sumu, aby sme sa mohli zapojiť so žiadosťou na rekonštrukciu starej ulice.

Spolu s členmi výboru futbalového oddielu sme pripravovali oslavy 90. výročia aktívneho futbalu v našej obci. Okrem takýchto príjemných starostí nás trápia aj tie menej príjemné. Jednou z takých je aj ľahostajnosť majiteľov psíkov. Psie exkrementy nenachádzame len v zelenom páse miestnych komunikácií, ale aj na detskom či futbalovom ihrisku. Aj majitelia psov sú určite aj rodičmi a tak nech si predstavia ako po ich ľahkovážnom prístupe môže dieťa prísť do styku so psím hovienkom.

Vladimír Multáň
váš starosta

Voľby do Národnej rady SR

Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky sa uskutočnili **30. septembra 2023**.

V našej obci bolo zapísaných 439 voličov. Voľby sa zúčastnilo 321 voličov, čo predstavuje 73,12%.

SMER – sociálna demokracia	85 hlasov
HLAS – sociálna demokracia	68 hlasov
Progresívne Slovensko	47 hlasov
Slovenská národná strana	27 hlasov
OL'ANO	23 hlasov
Sloboda a Solidarita	20 hlasov
REPUBLIKA	15 hlasov
KDH	12 hlasov

SME RODINA	11 hlasov
KSS	4 hlasy
Demokrati	4 hlasy
Kotlebovci – Ľudová strana	2 hlasy
PRINCÍP	1 hlas
Modrí, Most – Híd	1 hlas

**PARLAMENTNÉ
VOĽBY 2023**

ZBER PLASTOV



zodpovednosti výrobcov.

Na základe požiadaviek od občanov sme zakúpili za zvýhodnenú cenu 115 ks žltých nádob na odpad z plastu. Veríme, že pohodlnejší a bezpečnejší spôsob zberu plastu zvýši percento vytriedenosti odpadu v našej obci a plastový odpad nebude končiť v komunálnom odpade, ktorého zber platíme my všetci ale v plastovom, ktorý zberovej spoločnosti platí Organizácia

SNP – 79. výročie

Jeden z najvýznamnejších míľnikov našej novodobej histórie sme si pripomenuli aj v našej obci. Starosta obce v príhovore spomenul aj jednu starú múdrosť

„bohatstvo prináša pýchu, pýcha prináša vojnu, vojna prináša chudobu, chudoba pokoru a až pokora prináša mier.“

Ostáva nám veriť, že čo najviac ľudí sa poučí z tejto múdrosti a pýcha, ktorá má veľa podôb nás nedokáže zaslepiť a rozhodnutia zaslepených ohroziť naše deti a ich budúcnosť.



Pekný letný večer pri vatre nám spríjemnila skupina Pramene.



O stavbu vatre sa pričínili dve firmy Rettenmeier Liptovský Hrádok a Zerox Liptovský Ján.



rettenmeier®
PREMIUM OF WOOD



Príhovor starostu obce k 90. výročiu futbalu v obci

Vážení priatelia uhorčianskeho futbalu, vážení hostia.

Dnes si pripomíname 90. výročie futbalu v Uhorskej Vsi.

90-čka je výnimočné číslo vo futbale, presne toľko trvá futbalový zápas a my si pripomíname trochu inú magickú 90-tku. 90 rokov futbalu v našej obci. Pri oslave fenoménu menom futbal sa stretávame, aby sme si pripomenuli časy, keď sme mali možno futbal radšej, robili ho s väčším zápalom a väčšou oddanosťou.

Uplynulé obdobie bolo poznamenané snahou mnohých zánietencov povzniesť športové dianie v obci na vyššiu úroveň. Keď sa pozrieme do minulosti, môžeme vidieť obdobia úspechu a nadšenia, ako aj časy kríz a trápenia, ktoré sme zažili. Tak to však v živote a o to viac v športe chodí. Raz sa darí inokedy nie. Je ku cti bývalým aj súčasným funkcionárom a športovcom, ktorí vydržali, odolali náporom rôznych ťažkostí a nepriazne, že sa uhorčiansky futbal zachoval dodnes. Či sme fungovali samostatne, alebo spoločne s Liptovským Jánom, alebo sme mali ročnú prestávku bez futbalu dospelých.

Tým, ktorí vydržali patrí uznanie a poďakovanie. Ďakujem aj všetkým sponzorom za finančnú a materiálnu pomoc! Poďakovanie patrí aj fanúšikom, ktorí chodili a chodia povzbudzovať náš fut

bal. Verím však, že fanúšikmi budú nielen tých spomenutých 90 minút počas zápasu ale aj vtedy, keď bude potrebná ich pomoc.

A čo si želať do budúcnosti? Želám nám uhorčianskym futbalistom mnoho ďalších úspechov, aby sa nám darilo zapájať do športovej činnosti viac mládeže našej obce, aby sme vychovávali

čestných a úspešných športovcov a šírili dobré meno obce, ktorá je najväčším podporovateľom futbalu.

Dbajme, aby sme spoločne vytvárali kultúrne a športovo hodnotné prostredie v športovom areáli a prilákali sem čím viac nadšencov o šport ako aktívnych hráčov, funkcionárov a aj divákov. Na tejto ceste si pomáhajme a držme si palce.

Starí páni II.

Presne pred štyrmi rokmi boli tzv. Starí páni I. ozdobou vydarenej akcie „Rozlúčka s letom a slávnostného otvorenia viacúčelového ihriska“. A nebolo tomu inakšie ani tentoraz.

90 rokov futbalu v Uhorskej Vsi a starí páni určite patria k sebe. Síce nik z nás nemal ešte 90 -tku, ale mnohí si pamätáme už pomerne dosť z tohto vzácneho obdobia.

Starí páni, ktorých sa zišlo aj s niektorými „mládežníkmi“ až 18, opäť predviedli svoje umenie.

Rozlosovanie medzi žltých a červených prebehlo bez incidentov predvolebného obdobia.

Jeden a ten istý coach pre obidve mužstvá, čo je asi svetový unikát, rozdelil netrepezlivých reprezentantov nasledovne:

Žltí: Vladko Multáň ml., Janko Hlavaj st., Marián Šúry, Janko Hvizdoš, Peter Kráľ, Milan Pačan, Nelka Pačanová, Ondrej Pačan, a Vlado Zajac.

Červení: Janko Drahovský, Lacko Šimovček st., Majo Zlejší, Jožko Bielik, Milan Švrlo, Lukáš Novák, Ľuboš Čajka, Jožko Tkáč a Ľubo Sova.



bal. Verím však, že fanúšikmi budú nielen tých spomenutých 90 minút počas zápasu ale aj vtedy, keď bude potrebná ich pomoc.

A čo si želať do budúcnosti? Želám nám uhorčianskym futbalistom mnoho ďalších úspechov, aby sa nám darilo zapájať do športovej činnosti viac mládeže našej obce, aby sme vychovávali

Slávnostný výkop vykonal Peter Ondrejka, výborný hokejový brankár, ktorý počas letných prestávok chytal za nás futbal. Keď v Bielom Potoku mu ani Hýravý nedal gól, pýtali sa fanúšikovia, že odkiaľ máme takého skvelého brankára. Jožko Pavelica im vysvetlil, že celá dedina sme sa poskladali a kúpili ho z Barcelony.

Pán rozhodca Juraj Lehotský, vzorne oblečený v cestárskej veste, začal stretnutie.

Červení začali z ostra, Majo dvakrát upozornil, že nech sa mu žltí radšej vyhýbajú a Milan Švrlo trafil tyč.

Janko Hlavaj dostal krásny pas, takým zvláštnym, hopkavým štýlom behu dobehol a zastavil loptu a potom ukázkovým spôsobom, spomalene, aby si to každý mohol vychutnať, predviedol pád z kategórie frajer na záver. Úžasné !.

Keď červených doplnil Ľuboš Čajka v neprehliadnuteľnej svetlej čiapke, ktorá ladila s jeho opálenými nohami, hra sa prelínala od jednej žiackej brány k druhej. Brankár Janko Drahovský najprv hruďou a potom rukou zastavil útok žltých a z následnej akcie starosta vytlačil Ľuba Sovu aj s loptou z uhla a tak ten trafil len tyč.

Ikona nášho futbalu Lacko Šimovček nebol zvyknutý na nízku bránu a dvakrát páľil ponad. Podobne na druhej strane Vlado Zajac po krásnej spolupráci s Mariánom Šúrym. To sme ale vtedy ešte netušili, čo predvedie tento kanonier v ďalšom priebehu. Potom sa zasa zaskveli obidvaja brankári, najprv Jankovi nepretlačil loptu z ruky do brány ani Vlado Zajac a na druhej strane starosta najprv vytlačil strelu na roh, ktorý následne vyboxoval do bezpečia.

Nevídanou udalosťou, ako trefne vystihol športový komentátor Milan Beťko bolo, že v drese žltých hrali spoločne otec Milan a dcéra Nelka Pačanovci. A to ešte ich parádne akcie spoza bariéry pozorne sledovala pani prezidentka klubu Katka, manželka a mama v jednej osobe.

Červených zosmutnel gól do šatne, ktorý po vzornej spolupráci dvoch Vladimírov vsietil ten vyšší. A to nebol jediný gól Vlada Zajaca a jediná asistencia brankára Vladka Multáňa, ktorý všetkých prekvapil prítomnosťou v súperovej päťke.

Druhý polčas začal Janko Hlavaj takou sviečkou, že sa chvíľu čakalo, kým lopta dopadne na hraciu plochu. Krásne akcie Vlada Zajaca a Nelky Pačanovej a na druhej strane Lacka Šimovčeka a Ľuba Sovu zlikvidovali skvelí brankári.

A potom zaúradovala Nelka, prihrala Vladovi Zajacovi pred bránu a Janko Drahovský nemal žiadnu šancu zabrániť druhému gólu. To, že červeným, hoci hrali výborne, nie je súdené dať gól, predviedol Milan Švrlo, ktorý po krásnej nahrávke Lacka Šimovčeka ľavačkou vyplašil len deti za bránou. Akcie, ktoré na jednej strane predvádzal Milan Pačan a na druhej Lacko Šimovček sa v krátkom čase stanú štúdiijným materiálom pre kluby Niké ligy. To, že práve túto ligu často pozerajú červení, bolo vidno pri ich strelbe pánu Bohu do okien. Krásna akcia Vlada Zajaca a Petera Kráľa zostala nevyužitá a na druhej strane Vladko

Multáň pozične vytlačil Milana Švrla tak, že ten radšej netrafil bránu. A potom samozrejme prišiel trest. Platilo nedáš – dostaneš, keď bomba Vlada Zajaca prefičala okolo brankára Janka a čistý hetrik bol na svete !

Žltí pokračovali v nápure a to, čo predviedol Marián Šúry sa len tak nevidí. Prešiel pomedzi dvoch hráčov a potom krásnym, koordinovane elegantným pádom oznámil, že aj keď patrila medzi hviezdy, nohy už občas zaostávajú za hlavou, ktorá stále rozmýšľa v ligových intenciách. Potom sa pripomenul Jožko Bielik, ktorý ako za mladých čias vypálil bombu, len si pomýlil žiacku s veľkou bránou.

Nelka ešte ukázala áčkarom, ktorí pozorne sledovali zápas spoza bariér, ako sa správne spracuje lopta tak, aby išla sama na brankára a následne prišla najkrajšia akcia zápasu. Brankár žltých Vladko Multáň najprv dvakrát zneškodnil šance červených, aby následne zaútočil a skvelým pasom presne našiel hlavu Vlada Zajaca, ktorý vsietil svoj štvrtý, najkrajší gól.

Bolo rozhodnuté. Pán rozhodca, ktorého tak, ako u dobrého rozhodcu má byť, nebolo na hracej ploche ani počuť, ukončil zápas.

Nakoľko do hlavného zápasu bolo ešte dosť času, športový komentátor potešil divákov rozhodnutím organizačného výboru, že každý hráč bude ešte kopať jedenástku. A to sa potom začali diať veci. Strely len tak lietali a čo išlo na bránu, väčšinou zneškodnil skvelý Vladko Multáň. Aj Vlado Zajac ukázal, že je len človek a piaty gól už nedal. Nádherne trafil Janko Hvizdoš do vinkla, kde vymietol pavučiny. Pavúky sa rozutekali na všetky strany a keď som sa večer horko ťažko popri bicykli dostavil domov, jedného som našiel v chodbe, kde sa ešte stále triasol od strachu. Nakoniec zvíťazili aj červení, aspoň na jedenástky 3:2.

Že každý hráč by mal byť aj elegánom ukázal Ľuboš Čajka, ktorý si vždy pri podávaní ruky súperovi po zápase, najskôr zložil z hlavy svetlú čiapku a až potom mu stisol ruku.

Po stretnutí coach a pokladník v jednej osobe vyzbieral od aktérov dobrovoľný príspevok po 3 €. Prispeli skoro všetci, Milan Pačan s dcérou Nelkou, starosta Vladko Multáň a Vlado Zajac prispeli toľko, že to majú predplatené na 10 rokov. Tiež Marián Šúry a tréner si poistili miesto v zostave zvýšeným vkladom. Celkom sa vyzbieralo 143 €, z ktorých 60 € sa použilo v rámci občerstvenia po zápase. L. Perašin spolu so zoznamom prispievateľov a dokladom z občerstvenia odovzdal zvyšných 83 € do úschovne prezidentke FO TJ Ďumbier Uhorská Ves pani Katke Pačanovej. Majetok starých pánov sa hromadí, spolu so 105 €, vyzbieraných v roku 2019 je to už hodnota,

ktorú by bolo vhodné rozumne investovať buď do borovičky, alebo podielových fondov. Nádherne zlaté medaily a vlajky v klubových farbách budú nám navždy pripomínať toto významné výročie.

Bola to opäť skvelá akcia. Manželky fandili manželom, priateľky priateľom, deti otcom, susedia susedom, vnúčatá starým otcom, dedina starostovi.

Takže vďaka všetkým, ktorí zorganizovali a prišli odohrať toto krásne divadlo. A aj tým, ktorí už prísť nemohli. Ferko a Vladko Pavelicovci, Vladko Multaň st. a Vinco Školiak – ďakujeme !!

Ľudovít Perašín



EXTERIÉROVÉ FITNES STROJE

"Finančne podporil Žilinský samosprávny kraj"

Postupne zveľaďujeme športový areál obce. Po oprave fasády a rekonštrukcii sociálneho zázemia, sme získali finančné prostriedky na vybudovania detského a multifunkčného ihriska a kontajnerových šatní. Svojpomocne sme obnovili plochu pred budovou zo zámkovej dlažby a z externých zdrojov bol zrealizovaný prístrešok.

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj



Vďaka dotácii zo Žilinského samosprávneho kraja (p. Michal Paška a p. Ing. Rudolf Urbanovič) sme získali dotáciu vo výške 2800€. Za uvedené prostriedky a spolu-financovaním obcou sme zakúpili 3 vonkajšie fitness stroje, ktoré vám od dnešného dňa budú pomáhať pri zdokonaľovaní

vašich postavičiek. Nemusíte sa báť cvičiť, nosnosť každého stroja je 150 kg. Na každom stroji je aj informácia ako cvičiť a aké partie tela namáhate. Ku podrobnejším informáciám sa dostanete pomocou naskenovania QR kódu, ktorý sa tiež nachádza na informačnom štítku. K dispozícii sú tri stroje veslovací trenažér, trenažér lyžovania a stepper a surf. Na uvedených strojoch si môžete precvičiť takmer všetky partie na tele a nemusíte sa potiť v posilňovni.



ZNEČISŤUJEME SI OBEC

Nedarí sa nám bojovať s pohodlnosťou majiteľov psíkov. Po obci nám nechávajú stopy, ktoré nie sú vhodné na verejné priestranstvá, ale do košov na to určených. Košov na psie exkrementy v obci máme 5 ks a sú umiestnené tak, aby ich majitelia mali po ceste svojej prechádzky so štvornohým miláčikom. Najnovšie si psy našli obľubu nechávať svoje stopy na futbalovom a detskom ihrisku v športovom areáli obce, ktorý je hojne navštevovaný deťmi, ktoré sa môžu nakaziť z psích exkrementov.



Čo plánujeme v novom školskom roku 2023/2024

Nový školský rok zaklopal na bránu našej školy (Základná škola s materskou školou Liptovský Ján). Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 04. 09. 2023 o 8:00 v telocvični. Po príhovore pána riaditeľa a pani starostky z Podturne, privítali naši najstarší – deviataci tých najmladších – prváčikov. Tí po prvýkrát zasadli do školských lavíc v počte 17.

Prvé písmenká a čísla ich bude učiť nová pani učiteľka Mgr. M. Stachová. Tá sa do našej školy po roku vrátila, ale už nie na miesto vychovávateľky ŠKD, ale učiteľky primárneho vzdelávania. Novú posilu sme privítali aj na druhom stupni. Pani učiteľka Mgr. K. Budayová bude učiť slovenský jazyk, dejepis a hudobnú výchovu. Nielen no-

v záujme skvalitňovania podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu, by mala prísť na rad výstavba športového areálu, rekonštrukcia školskej kuchyne a postupne aj jednotlivých tried druhého stupňa. Aby sme toho nemali málo, aj búrkové počasie nám „poupratovalo“ v školských financiách. Do školy v mesiaci august udel blesk a zničil naše investície do IT vybavenia, vrátane počítačového servera, časť elektrických, počítačových a kamerových sietí, zničil tri počítače, pričom neustále ešte nachádzame pozostatky tejto udalosti v jednotlivých triedach.

Dúfajme, že všetky opravy a investície dopadnú dobre bez ďalších „prekvapení“ a učelia aj žiaci sa budú môcť opätovne učiť v inštitúcii, ktorá bude zodpovedať požiadavkám moderného školského zariadenia 21. storočia.

Mgr. Jaroslav Debnárik, Mgr. Zuzana Daňová



vozačínajúcim, ale všetkým želáme v novom školskom roku, aby bol pestrý, veselý, plný nových objavov a vedomostí.

A že začneme „zostra“: prvá veľká výzva čaká na časť našich ôsmakov a deviatakov. V dňoch 16. až 20. 09. 2023 sa zúčastnia jazykovo-geografickej exkurzie do Londýna. Naplánované majú navštíviť väčšinu atrakcií hlavného mesta Veľkej Británie: parlament so svetoznámych Big Benom, Westminsterské opátstvo, Buckinghamský palác, mali by sa previezť na London Eye, pozrieť si Tower Bridge a pevnosť Tower a v neposlednom rade aj kráľovské observatórium v Greenwich. Určite sa už všetci nevedia dočkať a tešia sa na množstvo veselých zážitkov.

Veľké výzvy, najmä finančné, čakajú aj budovu a areál školy. Viacero častí je v havarijnom stave. V prvom rade by sa mala vo dvoch etapách opraviť kanalizácia, dažďová kanalizácia a zatekanie do telocvične a suterénu budovy školy, potom

ERASMUS+ 2023



**Financovaný
Európskou úniou**

MINDFULNESS (Všímavosť) - technika dýchania, ktorá mení triedu 21. storočia (vonku).

MINDFULNESS – Breathing Technique that is changing the 21st Century Classroom (outdoors)

Naša škola prostredníctvom vzdelávania jednotlivých učiteľov, odborných zamestnancov a pedagogických asistentov aktívne pracuje na zvyšovaní odbornosti školy, na zvyšovaní inkluzívnosti prostredia školy, na zlepšovaní pripravenosti žiakov na vzdelávanie s rozmanitými potrebami a na vzdelávaní žiakov z iných krajín. V rámci možnosti vycestovať za poznáním a skúsenosťami do zahraničia prostredníctvom programu Erasmus Plus

sme sa zúčastnili mobility v krásnom chorvátskom meste Split, ktoré sa rozprestiera v južnej časti Dalmácie. Nachádzajú sa tu vzácne histo-

priať nové poznatky a ľahšie zvládať konfliktné situácie v škole, v rodinnom prostredí a v ich okolí. Žiaci a pedagógovia sa môžu uvoľniť pomocou



rické pamiatky, námorný prístav. Mesto Split patrí medzi najstaršie mestá na svete. Pri zrode tohto mesta stál slávny rímsky cisár Dioklecián. Našou prioritou však nebolo len spoznávať krásy Dalmácie, ale získať vedomosti o tom, ako pomôcť žiakom, ktorí čelia stresu. Rast a profesionálny rozvoj v medzinárodnom prostredí, nadväzovanie kontaktov, budovanie pevných vzťahov s kolegami z celej Európy, výučba v prírode a spoznávanie úžasnej kultúry, učenie sa jazyka cez kultúru, nám umožnilo rozšíriť si poznatky o krajine a zároveň rozpoznať ako a čo spúšťa stres a zistiť, ako stres ovplyvňuje schopnosť učiť sa. Naš projekt MINDEFULINESS – „Všíímavosť“ je spojený s praktickým tréningom, ktorý pomáha dosiahnuť vlastné autentické prežívanie, ktoré je možné aplikovať na vyučovacích hodinách v rámci ranných kruhov, telesnej a športovej výchovy, intervencie žiakov v školskej integrácii a žiakov z iných krajín. Ako účastníkov projektu mobility nás sprevádzali kvalifikovaní lektori, ktorí nám poskytli profesionálnu podporu na získanie skúsenosti, vedomosti a zručnosti, ktoré budeme môcť aplikovať so žiakmi a tak efektívne pracovať na ich duševnom zdraví a pohode. Získali sme praktické skúsenosti (nástroje a cvičenia), ktoré poskytneme žiakom, ktoré im v budúcnosti môžu pomôcť uvoľniť sa, koncentrovať,

vedomej meditácie – Všíímavosť. Budú si môcť precvičovať kreatívne spôsoby zvládania stresu v škole, v rodinnom prostredí a v okolí. Rozvoj nových mäkkých zručností na škole umožní zvyšovať kvalitu inkluzívneho vzdelávania, rozvoja emocionality a empatie. V rámci vyučovacích hodín vsunutie prvkov „Všíímavosti“ môže pomôcť žiakom byť si vedomí svojich myšlienok, emocionálnej stability, sebakontroly, vedieť udržať pozornosť a v neposlednom rade rozširovať pozitívnu klímu v triede. V rámci intervencií školského špeciálneho pedagóga je možnosť vyššej úrovne sústredenia, vyrovnanosti, rozvoja empatie, reziliencie mysle, uvoľnenie stresu a napätia. V sociálnom programe ponúkaným našou hostiteľskou školou Maksima Teacher Training Centre sme mali možnosť navštíviť a spoznať aj destinácie ako Trogir, Šibeník, ostrov Brač. Sú to mestá ktoré majú bohatú kultúrnu históriu. Niektoré z nich sú právom zaradené do zoznamu UNESCO.

Touto mobilitou sme získali dokonalého sprievodcu moderným vyučovaním. Naučili sme sa, ako odvážne „pozdraviť“ svoj stres a premeniť triedu na šťastnú zónu bez stresu!

Mgr. Miriam Bistiaková, Mgr. Zuzana Ščensná

Seniorské leto

Leto sa spája s prázdninami, dovolenkou, oddychom. Aj my, seniori, sme si užili slnečné ročné obdobie, aj keď príliš horúce dni dali každému organizmu zabráť. Venovali sme sa prevažne individuálnym aktivitám – prechádzky, dovolenky pri vode, práce v záhradkách, stráženie prázdninujúcich vnúčat, návštevy blízkych a pod.

Začiatkom leta, dňa 11.7.2023, keď boli



teploty ešte prijateľné a dalo sa vyjsť na dlhší čas vonku, skupina 11 seniorov si pozrela **výstavu „Liptovský Ján v čase“ v kultúrnom dome v Liptovskom Jáne**. Výstava bola inštalovaná pri príležitosti 760. výročia založenia obce. Zdokumentovaná bola história TJ Sokol – TJ Štart, história pošty, základnej školy, vývoj názvu obce, významné osobnosti, starostovia obce a ďalšie zaujímavosti z histórie Liptovského Jána. Výstavou nás previedla pani Lukáčová.

V to isté popoludnie sme navštívili i zaujímavú výstavu Poľovníctva a prírody, ktorú pripravila ZO JDS a PZ Svätajánska dolina v expozícii Naše dedičstvo nad budovou COOP Jednoty v Liptovskom Jáne.

Neobišli sme ani **zrekonštruovaný rímsko-katolícky kostol** s krásnymi odkrytými maľbami, ornamentami, erbami a latinskými citátmi. Letnú vychádzku sme zakončili pri zmrzlinových pohároch vo Svätajánskom kaštieli.

29. augusta sme si pri pamätníku v našej obci pripomenuli 79. výročie SNP. K pietnej slávnostnej atmosfére prispel spevokol Štiavnica piesňou Tichá noc, tmavá noc a báseň zarecitovala pani Iveta Koberová. Posedeli sme si pri vatre, obdivovali krásny ohňostroj a zatancovali pri pesničkách skupiny Pramene.

30. augusta sme spolu so starostom obce navštívili našu spoluobčianku a členku pani Darinku Šimovčkovú v zariadení pre seniorov v Liptovskom Mikuláši. V deň jej 84. narodenín sme jej s kytičkou kvetov a malou pozornosťou od obecného úradu zablahoželali k sviatku, popriali hlavne zdravie a odovzdali pozdrav od našich občanov. Aj ona je vďačná Uhorčanom, ktorí na ňu myslia a príležitostne ju navštvia.

Po prázdninách, 5. septembra, sme sa stretli seniori z Liptovského Jána, Podturne a Uhorskej Vsi na batôžkovom posedení v Liptovskom Jáne, v altánku pri kultúrnom dome. Posedeli a pochutnali sme si pri dobrotách, ktoré všetci v batôžkách priniesli, vymenili si skúsenosti z práce našich ZO, pospomínali sme, porozprávali sa. Ďakujeme výboru ZO JDS a jej predsedníčke pani Vierke Brtáňovej za zorganizovanie tohto stretnutia, ktoré je tiež symbolom spolupatričnosti troch susediacich obcí. Našu organizáciu zastupovalo 9 členov, v podobnom počte boli i zástupcovia z Liptovského Jána a Podturne.



Prostredníctvom obecného rozhlasu sme spropagovali **slávnostný koncert „Tesláckej dychovky“ dňa 7.9.2023** pri príležitosti 50. výročia jej vzniku. Zúčastnili sme sa ho len tri členky. Vypočuli sme si v podaní orchestra a jeho spevákych sólistov Aleny Vozárikovej a Jaroslava Guráňa valčíky, polky, rôzne tanečné a baladické piesne, nestarnúce melódie i orchestrálne skladby. Pán Urbanovič po zvuku fanfár odovzdal dychovke Cenu Mesta Liptovský Mikuláš a uviedol do života knihu s názvom „Minulosť a súčasnosť jubilujúcej dychovky z Liptova“. Zažili sme skutočne pekné, slávnostné popoludnie.

ÚNIA ŽIEN

V sobotu 5.8.2023 sa v záhrade Slovenského zväzu záhradkárov v Ľubeli uskutočnil 13. ročník vo varení gulášu o putovnú varechu starostu obce Ľubel'a - Ľubel'ský kotlík.

Únia žien v Ľubeli pozvala aj nás a tak sme sa tejto akcie zúčastnili aj my, súťažne po prvý krát. Náš tím kuchárov bol zložený - Zlatka Beťková, Ivka Koberová a Jana Hvizdošová. Ranné počasie bolo daždivé, ale predsedníčka ma ubezpečila, že počas varenia bude všetko v poriadku, čo sa aj stalo. 20 tímov zabojovalo o možnosť zapísať sa o putovnú varechu. Nezvíťazili sme, ale ako sa hovorí, nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa.

Mali sme krásne „pracovné rovnosaty“ zástery s našou žabkou, za čo ďakujeme Evke Beťkovej, ktorá ich perfektne ušila. Ďakujeme všetkým, ktorí nás prišli podporiť, či to bol pán starosta s manželkou, ako aj naše členky s manželmi, ale aj všetci ostatní. Zvlášť v tejto dobe je potrebné, aby sme sa stretávali, spoznávali sa, ale aj súťažili.

Jana Hvizdošová, predsedníčka Únie žien



AKO PARKOVAŤ ?

od 1. októbra 2023 bude platiť novela zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke – parkovanie na chodníku bude plošne zakázané. Výnimkou budú len miesta, označené dopravným značením ako parkovacie. Ak nechcete neskôr dostávať pokuty, preparkujte už dnes. Polícia pri zlom parkovaní môže uplatniť objektívnu zodpovednosť – t. j. vyfotiť a poslať pokutu, ktorej sa nevyhnete.

Stav platný do konca SEPTEMBRA:

Do 30.9.2023 možno mimo zóny zákazu stáť alebo parkovacej zóny zastaviť alebo stáť s vozidlom s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou neprevyšujúcou 2 800 kg na okraji chodníka priľahlého k ceste, pri ktorom ostane súvislá voľná šírka chodníka najmenej 1,5 metra aj vtedy, ak to nie je určené dopravnou značkou alebo dopravným zariadením. Pri zastavení alebo stáť podľa prvej vety možno vchádzať na chodník a vychádzať z neho len v mieste zastavenia alebo stáť vozidla a nemožno pritom prekonávať zábrany chrániace chodník pred zastavením alebo stáť vozidiel.

Stav platný od začiatku OKTÓBRA:

Vodič nesmie zastaviť a stáť na chodníku. Iní účastníci cestnej premávky než chodci nesmú chodník používať. To neplatí pre cyklistov, pre vodičov samovyvažovacieho vozidla, pre automatizované doručovacie vozidlo, ak dopravnou značkou (vyznačené parkovacie miesta) alebo dopravným zariadením je určené inak alebo ak ide o zastavenie alebo stáť bicykla, kolobežky s pomocným motorčekom alebo motocykla, pri ktorom ostane súvislá voľná šírka chodníka najmenej 1,5 metra.



ZO ŽIVOTA DHZ



Činnosť nášho DHZ pokračovala v druhom polroku 2023 ďalšími kolami OHL. 22.júla sme sa zúčastnili súťaže v Podturni O pohár starostu obce. Naše ženy obsadili 3. miesto a muži 4.miesto.

Ďalšie kolo OHL bolo v Partizánskej Ľupči dňa 5. augusta, kde sa uskutočnilo nočné cvičenie O putovnú prúdnicu starostu obce. Umiestnenie našich: ženy 4. miesto, muži 14.miesto.



12.augusta sme absolvovali 6. kolo OHL v Liptovskej Ondrašovej O pohár primátora mesta Liptovský Mikuláš. Ženy obsadili 4. miesto a muži 7. miesto. Posledné kolo OHL nás čaká 22. septembra v Liptovskom Mikuláši, kde sa uskutoční nočné cvičenie.

Náš detský kolektív mladých hasičov mal prázdninovú prestávku. S nacvičovaním sme začali 7. septembra. Najbližšie nás čaká Jesenný-športovo branný pretek, ktorý sa bude konať v Liptovskej Sielnici v mesiaci október. Letné prázdniny sme si

spoločne užili, oddýchli a teraz znova začneme s jesennou časťou aktivít DHZ.

Dňa 9.septembra 2023 náš kolektív mužov a žien sa zúčastnil v Liptovskom Mikuláši sobášneho



obradu našich dvoch členov DHZ Nicole Oravcovej a Ľubomíra Sovu. Následne vo večerných hodinách sme boli odovzdať na svadobnej hostine mladomanželom dar a pripravili sme pre nich malé hasičské prekvapenie /hasenie požiaru ručnou striekačkou v zásahovom oblečení/.

V mene celého kolektívu mladých hasičov, žien a mužov želám našim novomanželom krásny spoločný život.

DHZ Uhorská Ves

VŠETKO, ČO POTREBUJETE VEDIEŤ O PLASTOCH



Plasty sú najpoužívanejším materiálom nášho každodenného života a nachádzame ich naozaj skoro všade, v medicíne, stavebníctve, doprave, kozmetike, oblečení aj v obalovom priemysle. Podľa viacerých zdrojov patrí práve obalový priemysel medzi najväčších producentov plastov v Európe. Všetky plastové obaly a výrobky na trhu EÚ musia byť vyrábané v súlade s riadnymi výrobnými postupmi tak, aby boli bezpečné a neohrozovali zdravie ľudí. Hlavnou surovinou na ich výrobu je neobnoviteľný zdroj – ropa. Plast je všestranný, ľahký, flexibilný materiál, je cenovo dostupný a má veľa užitočných vlastností. Ich najdôležitejšou funkciou je funkcia ochranná, používa sa na balenie tovaru, uchováva potraviny čerstvé, predlžuje ich trvanlivosť, zachováva ich kvalitu, chráni ich pred vonkajšími vplyvmi.

Plastov je mnoho druhov. Aj napriek tomu, že ľuďom denne prejdú rukami desiatky plastových obalov, mnohí nepoznajú význam symbolov, ktorými sa označujú. Nie každý plast je recyklovateľný rovnako ľahko.

Posviet'me si na materiálové zloženie plastov:

- Ľahko recyklovateľné
- Stredne ťažko recyklovateľné
- Ťažko recyklovateľné
- Veľmi ťažko recyklovateľné



Z PET (polyetyléntereftalát) je vyrobená väčšina obalov určených na pitie, ako napríklad nápojové fľaše na minerálky, sódu, mlieko, ako aj fľaše na ocot, či olej, niektoré fľaše na šampóny a ústne vody, dózy na potraviny, potravinové plastové nádoby. PET tvoria spomedzi všetkých plastov približne 11 %.

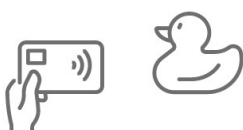
Zaujímavosťou je, že ide o jeden z najľahšie recyklovateľných plastov. Z použitých

PET sa vyrábajú aj textilie, napr. flísové bundy či koberčeky do auta.



HDPE (polyetylén s vysokou hustotou) sa najčastejšie používa na výrobu fliaš na kozmetické, čistiace, pracie či bieliace prostriedky, obalov na destilovanú vodu, aviváž, bandasiek, vrchnákov na fľaše. Používa sa aj v potravinárstve, napr. na niektoré obaly na džúsy, kelímky na margarín. Medzi plastmi je zastúpený 14 %.

Výnimočnou vlastnosťou je, že HDPE je tuhý a odolný materiál a je ľahko recyklovateľný. Má dobrú chemickú odolnosť, čo znamená, že nereaguje s potravinami, nápojmi alebo chemikáliami, ktoré sa v nich nachádzajú. Znesie extrémnejšie teploty ako PET, horúce aj studené. HDPE je možné opätovne použiť či recyklovať.



PVC (polyvinylchlorid) sa najčastejšie používa na výrobu euroobalov, hračiek, obalových materiálov, plastových obrusov, tašiek či plastových obalov na ovocie či zeleninu. Približne 5 % plastových výrobkov a obalov je vyrobených z PVC.

PVC sa líši od iných plastov tým, že obsahuje chlór ako jeden z hlavných prvkov.

Je ľahký a veľmi pevný. Využitie má aj v stavebníctve, zdravotníctve a v elektronike. Z PVC sú vyrobené aj kreditné karty, nafukovacie bazény, WC dosky, linoleum či okenné rámy. PVC patrí z pohľadu recyklácie medzi najproblematickejší typ plastu, dokonca nie je vhodný ani na energetické zhodnotenie, nakoľko pri jeho spaľovaní dochádza k uvoľneniu chlóru a karcinogénnych dioxínov.



Z LDPE (polyetylén s nízkou hustotou) sa najčastejšie vyrába baliaca fólia, nákupné igelitové tašky, mikroténové vrecká, bublinkové fólie, flexibilné fľaše, vrecia na odpad. Až 20 % plastových obalov a výrobkov je z polyetylénu s nízkou hustotou.

Pozitívom je, že LDPE je odolný, flexibilný, recyklovateľný a neuvolňuje škodlivé chemikálie, vďaka čomu je bezpečnou voľbou pre priamy styk s potravinami. Preto sa najčastejšie používa na ich balenie. Je stredne ťažko recyklovateľný.



PP (polypropylén) sa najčastejšie využíva na výrobu boxov na jedlo, keľímkov na jogurty, tvaroh, smotanú, obalov na kečup či hračiek. V PP vrecku nájdete ryžu i cestoviny, kekсы či čokoládové tyčinky. Medzi plastmi je zastúpený 19 %.

Polypropylén je termoplast. Hlavnou vlastnosťou je, že má oveľa vyššiu teplotu topenia ako PET, HDPE a LDPE. Z polypropylénu sa vyrábajú aj vedrá, prepravky, kvetináče, záhradný nábytok, či odpadkové koše, ktoré po doslúžení patria na zberný dvor. Tiež sa recykluje stredne ťažko.



PS (polystyrén) slúži na výrobu penových pohárov, obalov na mäso, obalov na slané a sladké pochutiny, baliacich výplní, obalov na jedlo a nápoje, riadu vhodného do mikrovlnky. Polystyrénu je medzi plastmi 6 %.

Zaujímavosťou je jeho všestrannosť. Ide o ľahký a pevný materiál, ktorý možno ľahko rozoznať ako biele penové obaly a používa sa aj pri balení potravín so sebou. Recykluje sa len v obmedzenej miere.



Do kategórie **Others (ostatné)** zahrňame všetky plasty, ktoré nepatria do kategórií 1 až 6. Môžeme tu nájsť aj kombináciu prvých šiestich druhov plastov. Príkladom sú napríklad lego kocky, dojčenské fľaše, galóny na vodu. Až štvrtina všetkých plastov (25 %) patrí do tejto kategórie.

Najčastejšie sa z neho vyrábajú rôzne obaly, ale tiež kompaktné disky, kryt CD alebo DVD, lekárske skladovacie nádoby, umelé trávniky, autodiely či puklice z áut.

Prečo by sme mali zodpovedne pristupovať k triedeniu plastov?

Mnohí z nás sme sa stretli s voľne pohodenými plastmi či iným odpadom v prírode, vo vodných tokoch, moriach a oceánoch. Preto je veľmi dôležité zaobchádzať s nimi s rozumom a čo najzodpovednejšie ich triediť tam, kam patria – do žltých kontajnerov alebo vriec. Dôležitý je aj výber výrobkov v takých plastových obaloch, ktoré sú viacnásobne použiteľné a ľahko recyklovateľné.

- Plasty sa vyrábajú z ropy a ich výroba je obmedzená jej celkovými zásobami.
- Pokiaľ skončia vyhodené v prírode alebo na skládke, rozkladajú sa 100 až 1000 rokov, znečisťujú rieky, oceány a prírodu.
- Plast je trvácný materiál, výrobky z neho je preto potrebné používať opakovane a čo najdlhšie.
- Len správne vytriedené plasty môžeme recyklovať. Recykláciou dostanú šancu na nový život a použitie v podobe nových produktov. Recyklácia je úspornejšia než výroba plastu z ropy. Triedenie redukuje množstvo komunálneho odpadu, ktorý by inak skončil na skládkach.

AK SPRÁVNE TRIEDIME, SVET JE KRAJŠÍ

Majte na pamäti nasledovné pravidlá:

- Snažte sa **odpad netvorit** vôbec.
- Zálohované obaly nepatria do koša, vráťte ich do predajne.
- **Dodržiavajte farebnú abecedu triedenia:** sklu patrí zelená, papieri modrá, plastom žltá, kovom červená a nápojovým kartónom oranžová farba.
Napovie vám aj označenie na obale:  Riadte sa pravidlami triedenia svojej obce.
- Len vytriedený odpad sa dá zhodnotiť a recyklovať.
- Triedte odpad, oplatí sa to. Za vytriedený odpad občan neplatí, jeho zber hradia výrobcovia prostredníctvom OZV ENVI - PAK.
- Obal označený  patrí do triedeného zberu.

www.triedime.sk

www.envipak.sk

www.vezmisi.ma



SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Narodili sa

12.8.2023 *Tereza Máčková*
27.8.2023 *Dávid Polhoš*
9.9.2023 *Michal Béres*

Jubilanti

November
p. Ľudmila Herichová 75 rokov



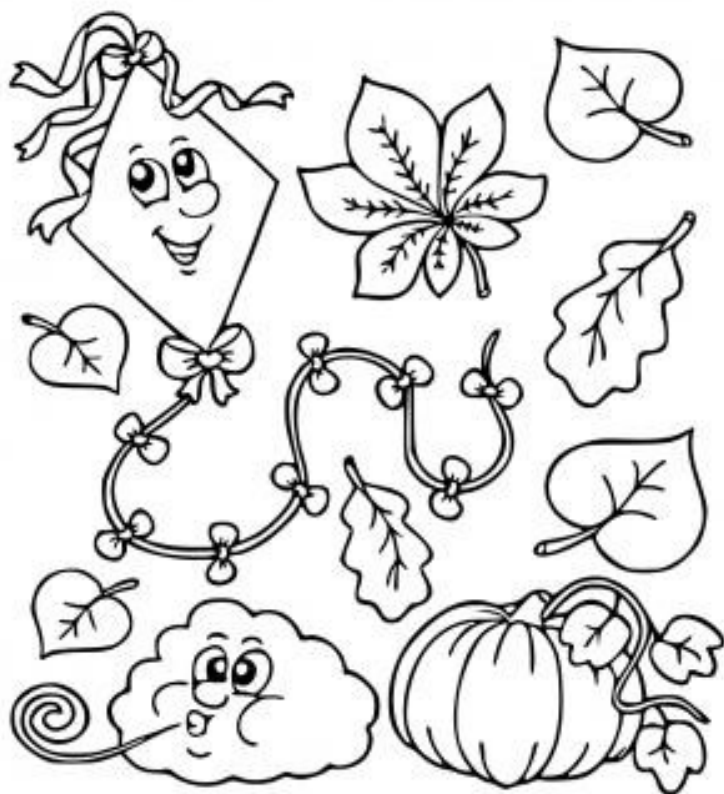
BEZPEČNEJŠIE MIESTNE KOMUNIKÁCIE

Na základe vašich požiadaviek sme na dolnom konci obce umiestnili značky hlavná cesta s doplnkovou značkou, aby sme znížili riziko kolízií. V uvedenom úseku osadíme aj dopravné zrkadlo aby riziko nehody bolo čo najmenšie. To ale neznamená, že účastníci cestnej premávky nebudú dodržiavať predpísanú rýchlosť v pešej zóne, ktorá je 20 km/h. Dopravné zrkadlo osadíme to, ktoré bolo doteraz osadené na hasičskej zbrojnici.

Na hasičskú zbrojnicu, kde je doprava frekventovanejšia sme zakúpili väčšie dopravné zrkadlo s vyhrievaním, ktoré by malo zabrániť zahmlievaniu a namrzaniu zrkadla a znižovaniu viditeľnosti v neprehľadnej križovatke. Obidva kroky zlepšia dopravnú situáciu v obci a vodiči budú tiež rešpektovať dopravné značenie a nebudú parkovať na miestnej komunikácii, kde sú osadené dopravné značky pešia zóna.

PRE DETI

Vymaľuj obrázky s jesennou tematikou





ŽIACI - KATEGÓRIA DO 13 ROKOV

V lete nás čakalo ťažké rozhodnutie čo s našimi žiakmi, nemali sme dostatočný počet hráčov,

aby sme ostali v kategórii U11 a tak sme ich prihlásili do kategórie U13, kde sme síce najmladší tím, ale bojovnosťou najväčší. Chlapci sa naozaj zlepšujú a najviac tí, ktorí okrem tréningov pracujú s loptou ešte aj v čase svojho voľna doma.

	žiaci U-13 I. trieda	Z	V	R	P	B
1	TJ Tatran Hybe	4	4	0	0	12
2	ŠK Bobrovec	4	3	1	0	10
3	TJ Družba Smrečany - Žiar	4	2	1	1	7
4	TJ Ďumbier Uhorská Ves	5	2	1	2	7
5	TJ Družstevník Východná	4	2	0	2	6
6	OŠK Svätý Kríž	5	2	0	3	6
7	ŠKM Liptovský Hrádok	4	1	1	2	4
8	TJ Družstevník Kvačany	5	1	0	4	3
9	OŠK Liptovská Sielnica	5	1	0	4	3

FUTBAL

Výboru FO TJ Ďumbier Uhorská Ves a trénerovi mužstva Marekovi Šimovčekomu sa podarilo poskladať mladé družstvo, ktoré sme prihlásili do 9. ligy LFZ. Príprava prebiehala počas celého leta a naši hráči odohrali aj niekoľko prípravných zápasov. Fanúšikovskú obec prosíme o podporu a trpezlivosť, kým sa mladí hráči zohrajú, lebo niektorí nehrali futbal niekoľko rokov. Radi privítame aj vašu pomocnú ruku, lebo byť fanúšikom je nielen 90 minút počas zápasu. Pomoc treba pri organizovaní zápasov, pri príprave ihriska a údržbe športového areálu.

PODPORENÁ ŽIADOSŤ TJ

Komunitná nadácia Liptov podporila žiadosť TJ Ďumbier a podporila nás sumou vo výške 400€, za ktoré zakúpime 50 m ochrannéj siete na ihrisko, aby lopta nekončila v súkromných záhradách. Stĺpy nám sponzorsky poskytla firma Rýchla parta plus a nám neostáva nič iné len vyhrnúť si rukávy pri kopaní jám a betónovaní. O termíne brigády Vás budeme včas informovať.

ŠPORT V OBCI



Aj takto získanými externými finančnými prostriedkami sa nám darí zveľaďovať nielen športový areál obce ale aj obec.

NAŠI NÁDEJNÍ MLADÍ ŠPORTOVCI

Predstavujeme talentovaných mladých ľudí z našej obce. V minulom čísle sme predstavili nádejnú lyžiarku Emku Boroškovú. V aktuálnom spravodaji vás zoznámime s nádejnou futbalistkou momentálne hráčkou prvoligového tímu dievčat do 19 rokov MFK Ružomberok Nelou Pačanovou, ktorá svoje prvé futbalové krôčiky robila v Uhorskej Vsi a Podturni. Po anabáze v Liptovskom Hrádku si jej výkony všimli v Ružomberku kde prestúpila do tímu dievčat do 15 rokov. Skúsenosti v tejto vekovej kategórii má aj v reprezentačnom drese. Veríme, že postupnými krokmi sa jej podarí obliecť reprezentačný dres aj medzi ženami.



Vážení občania, príspevky do spravodaja môžete priniesť na OcÚ alebo poslať emailom na adresu starosta@uhorskaves.sk do 12.12.2023, kedy bude uzávierka ďalšieho čísla.

Redakčná rada: Vladimír Multáň, Mgr. Daša Tkáčová
SPRAVODAJ obce Uhorská Ves vydáva obec Uhorská Ves. Vychádza štvrťročne. Registračné číslo: OÚ Lipt. Mikuláš 04/99. Redakcia nezodpovedá za obsahovú, gramatickú úpravu dodaných príspevkov. Uvedené príspevky nemusia byť názormi vydavateľa Spravodaja.
Spravodaj je zverejnený aj na webovej stránke obce.